

FOCUS 18

Maart 2017

Brussel in 10 cijfers

Amynah Gangji, Pierre-François Michiels, Astrid Romain

In februari publiceerde het Brussels Instituut voor Statistiek en Analyse de Mini-Bru 2017. In deze brochure brengt het Instituut heel wat cijfers samen met betrekking tot het Brussels Hoofdstedelijk Gewest en werpt het een licht op verschillende facetten van de Brusselse werkelijkheid. Vertrekkende van 10 cijfers uit de Mini-Bru bieden we in deze Focus nr. 18 een meer analytisch overzicht van de troeven waarover Brussel beschikt, maar ook van de uitdagingen waaraan het Gewest het hoofd moet bieden. Welke plaats nemen onderdanen van de Europese Unie in ? Hoeveel bedraagt het beschikbaar inkomen van een Brusselaar ? Hoe ziet de verdeling van de uitgaven op het vlak van O&O eruit ? Welk is het onderwijsniveau van de bevolking ? Welke zijn de kenmerken van het woningaanbod ? Hoe evolueert het aantal fietsers ? Ontdek het antwoord op deze en andere vragen in het vervolg van deze Focus.

1) Meer dan 270 000 onderdanen van de Europese Unie in Brussel

Het Brussels Hoofdstedelijk Gewest (BHG) telt een groot aantal inwoners met een buitenlandse nationaliteit^[1]. Op 1 januari 2016 hadden 411 075 personen wonend in Brussel een andere dan de Belgische nationaliteit, wat overeenkomt met iets minder dan 35 % van de totale bevolking (01). Deze verhouding is driemaal hoger dan het nationale gemiddelde dat nauwelijks meer bedraagt dan 11 %.

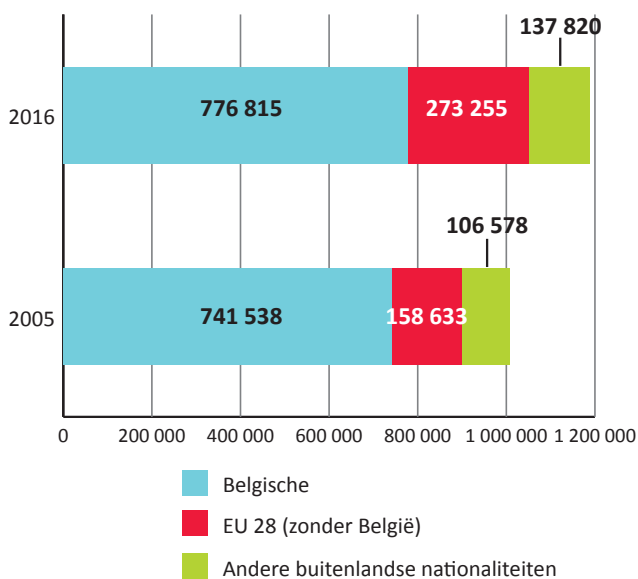
De onderdanen van een land van de Europese Unie vormen veruit de grootste groep mensen met een buitenlandse nationaliteit in Brussel. Allemaal samen

waren ze op 1 januari 2016 met 273 255 personen, wat betekent dat **op 10 inwoners van Brussel die niet de Belgische nationaliteit bezitten er bijna 7 de nationaliteit van een land van de Europese Unie hebben**. Met meer dan 62 000 onderdanen op het gewestelijk grondgebied bekleedt Frankrijk onbetwistbaar de eerste plaats in de rangschikking. De Fransen hebben een grote voorsprong op de Marokkanen die met iets meer dan 38 000 personen op de tweede plaats komen. Meerdere landen van Centraal- en Oost-Europa die in een recenter verleden zijn toegetreden tot de Europese Unie hebben tijdens de afgelopen tien jaar hun opwachting gemaakt in de top-10 van buitenlandse nationaliteiten. Dit geldt met name voor Roemenië (ca. 36 700 personnes), Polen (26 400) en Bulgarije (11 400).

Overigens toont figuur 01 dat **de onderdanen van een**

land van de Europese Unie op aanzienlijke wijze hebben bijgedragen tot de sterke groei van de totale Brusselse bevolking tijdens de voorbije jaren. Tussen 2005 en 2016 is hun aantal gestegen met 72 % terwijl het totale aantal inwoners in Brussel een toename kende met 18 %. Tijdens deze periode is de groep die bestaat uit nationaliteiten van de Europese Unie gegroeid met bijna 115 000 eenheden terwijl de groep Belgische ingezetenen niet meer dan 35 000 personen mocht verwelkomen. Het aantal Brusselaars met een andere buitenlandse nationaliteit is dan weer gestegen met iets meer dan 31 000 eenheden. De landen van de Europese Unie onderscheiden zich dus duidelijk binnen deze evolutie, daar zij alleen al goed zijn voor meer dan 60 % van de bevolkingstoename in Brussel. Met name de aanwezigheid van onderdanen van sommige Centraal- en Oost-Europese landen is letterlijk vertienvoudigd. Het aantal Roemenen en Bulgaren werd zo tussen 2005 en 2016 vermenigvuldigd met respectievelijk 14 en 11.

01 Brusselse bevolking volgens nationaliteit (aantal personen)

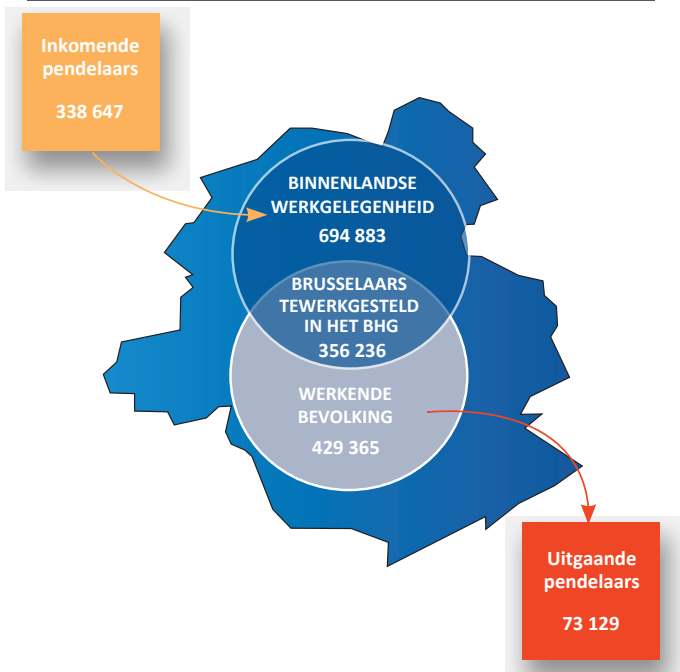
Bronnen: BISA, FOD Economie - Statistics Belgium

2) Pendelaars bekleden bijna de helft van alle banen in Brussel

Het Brussels Hoofdstedelijk Gewest vertegenwoordigt het eerste werkgelegenheidsbekken in België, met 694 883 werknemers tewerkgesteld op het grondgebied in 2015 (2a). Iets meer dan de helft van hen zijn Brusselaars. Dit betekent dat ongeveer één op twee banen in Brussel wordt ingenomen door een werknemer die pendelt uit Vlaanderen of Wallonië. Dit grote aantal pendelaars op de Brusselse

arbeidsmarkt is een kenmerk waarmee Brussel zich zeer duidelijk onderscheidt van de andere twee Belgische gewesten.

2a Arbeidsmarkt in het BHG in 2015 (aantal personen) ¹

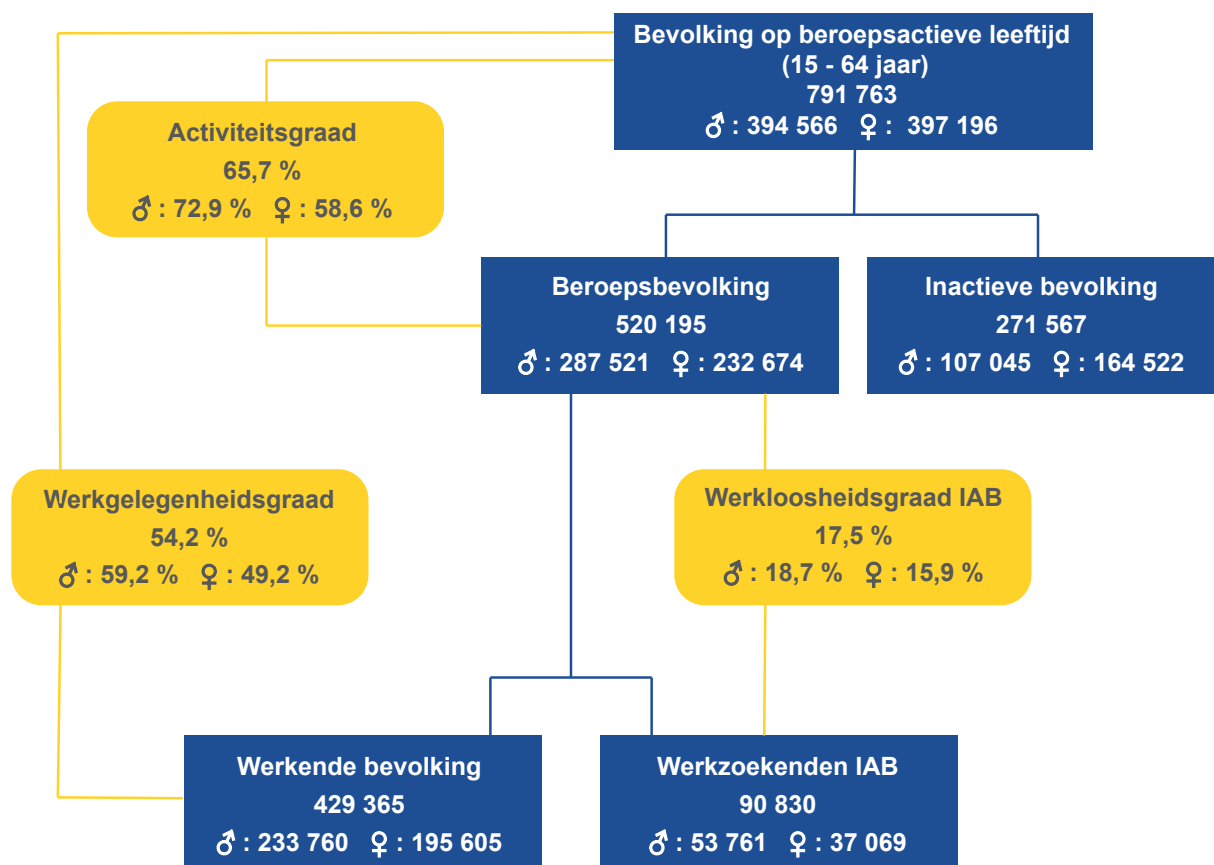

Bron: FOD Economie – Statistics Belgium (EAK)
¹ Bevolking van 15 tot 64 jaar

Houden we rekening met de Brusselse pendelaars die het gewestelijk grondgebied verlaten om te werken, dan telt Brussel een werkende bevolking van 429 365. Vergelijken we dit aantal werkende Brusselaars met de bevolking op beroepsactieve leeftijd, i.e. de 15- tot 64-jarigen, dan bekomen we een werkgelegenheidsgraad van 54,2 % (2b). Met een dergelijke score blijft de werkgelegenheidsgraad in Brussel ver onder die voor België (61,8 %). Toch stellen we vast dat de werkende Brusselse bevolking de voorbije jaren veel sneller is gegroeid dan deze in de rest van het land. Dit volstond echter niet om de nog hogere groei van de bevolking op beroepsactieve leeftijd te compenseren, het gevolg van de demografische boom die het Brussels Gewest heeft gekend sinds het begin van de jaren 2000.

Wat betreft de werkgelegenheidsgraad zien we ook een groot verschil tussen de vrouwen en mannen die in Brussel wonen. De lagere werkgelegenheidsgraad bij de Brusselse vrouwen is het gevolg van de mindere deelname van vrouwen aan de arbeidsmarkt, wat zich vertaalt in een bijzonder lage activiteitsgraad (slechts 59 %). Omgekeerd is hun positie op het vlak van de werkloosheid iets gunstiger dan deze van de mannen.

Het probleem van de werkloosheid blijft in Brussel nadrukkelijker aanwezig dan in de rest van het land, ook al konden we recent enkele verbeteringen

Bron: FOD Economie – Statistics Belgium (EAK)

¹ Bevolking van 15 tot 64 jaar. Het totaal van een categorie kan lichtjes verschillen van de som van haar componenten omwille van afrondingen.

vaststellen. Brussel telt 90 830 werklozen in 2015, wat overeenstemt met een werkloosheidsgraad van 17,5 % (concept IAB → Glossarium). Dit cijfer is duidelijk gedaald ten opzichte van de piek van 19,3 % in 2013, maar blijft een stuk hoger dan de 8,6 % die voor heel België wordt vastgesteld.

3) Een Brusselaar heeft een gemiddeld beschikbaar inkomen van 17 761 euro

Volgens de prognoses zou het beschikbaar inkomen (→ Glossarium) van de Brusselse huishoudens in 2016 gelijk zijn aan 17 761 euro per inwoner. Voor België zou het om een bedrag van 19 507 euro gaan.

De **inkomens uit arbeid**^[2] die de zelfstandigen en vooral de loontrekkenden genereren vertegenwoordigen het voornaamste bestanddeel van het beschikbaar inkomen (03). De inkomens uit arbeid zouden goed zijn voor 14 446 euro per Brusselaar in 2016, tegen 15 943 euro op het Belgische niveau. Dit verschil valt onder meer te verklaren door

de lage werkgelegenheidsgraad in Brussel (zie punt 2). Een lagere werkgelegenheidsgraad is immers nadelig voor het inkomen van de huishoudens omdat **dit betekent dat voor het Brussels Gewest in zijn geheel er minder inkomsten worden gegenereerd via de arbeid van zijn inwoners.**

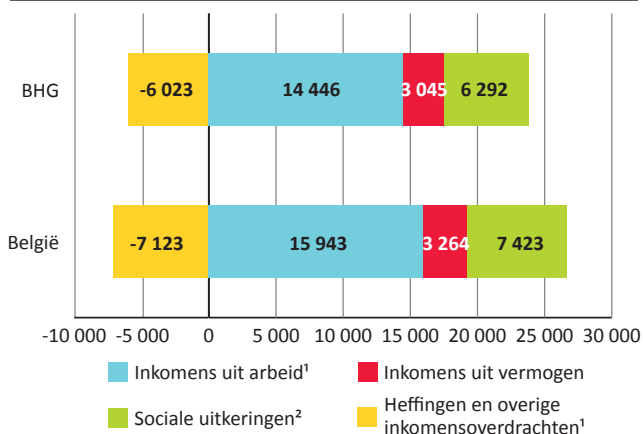
Naast arbeid komt een deel van het beschikbaar inkomen ook van het vermogen van de particulieren (huurgelden, ontvangen en betaalde interesten, dividenden...). Deze inkomens uit vermogen zijn goed voor een bedrag van 3 045 euro per Brusselaar in 2016.

Buiten de inkomens die worden gegenereerd door de economische bedrijvigheid (“primaire inkomens” genoemd) en hierboven werden vermeld, ontvangen de huishoudens diverse sociale uitkeringen: pensioenen, een werkloosheidsuitkering of kinderbijslag, ziekte- en invaliditeitsvergoedingen, leefloon... In Brussel zouden dergelijke uitkeringen in totaal 6 292 euro per inwoner bedragen tegenover 7 423 euro voor heel België. **Het gewicht van de sociale uitkeringen in de samenstelling van het beschikbaar inkomen van de huishoudens is dus minder groot aan Brusselse kant.** Dit is grotendeels

te verklaren door het feit dat de pensioenen gevoelig minder wegen in het beschikbaar inkomen, gegeven de vrij jonge leeftijdsstructuur van de Brusselse bevolking.

Tot slot daalt het beschikbaar inkomen als gevolg van verschillende transfers en heffingen (onder meer de belasting op het inkomen van de natuurlijke personen). Deze lasten vertegenwoordigen een bedrag van 6 023 euro per Brusselse ingezetene, een stuk lager dan de nationale waarde die gelijk is aan 7 123 euro.

03 Samenstelling van het beschikbaar inkomen per inwoner in 2016 (euro)

Bron: FPB, BISA, IWEPS, SVR – HERMREG

¹ Buiten de sociale bijdragen ten laste van de werkgevers

² Buiten de sociale overdrachten in natura

4) In Brussel voert de openbare sector bijna de helft van alle O&O-uitgaven uit

De uitgaven die in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest worden besteed aan onderzoek en ontwikkeling (O&O) (→ Glossarium) waren in 2013 gelijk aan 1,1 miljard euro. **De uitvoering van deze O&O-uitgaven wordt bijna gelijk verdeeld tussen de privé- en de openbare sector (04).**

De privésector bestaat uit:

- **ondernemingen**, die de grootste investeerders in O&O zijn (49 % van het totaal);
- **privé-instellingen zonder winstoogmerk**, die nauwelijks 2 % van de O&O-uitgaven voor hun rekening nemen.

In de openbare sector:

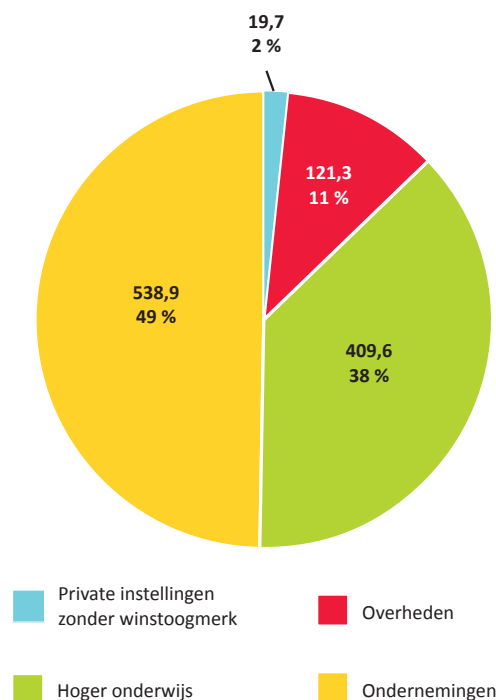
- investeert het **hoger onderwijs** het meest in O&O (38 % van de totale uitgaven). Bovendien **investeert het hoger onderwijs in Brussel**

verhoudingsgewijs meer in O&O dan in heel België (21 % van de O&O-uitgaven).

De aanwezigheid van vele universiteiten en hogescholen in het Gewest biedt een verklaring voor deze oververtegenwoordiging;

- liggen de **overheden** aan de basis van de rest van de uitgaven (11 %).

04 Verdeling van de bruto binnenlandse O&O-uitgaven per uitvoeringssector in 2013 (miljoen euro en %)

Bron: Belspo

De oververtegenwoordiging van het hoger onderwijs in O&O in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest wordt ook zichtbaar in de verdeling van het O&O-personeel per uitvoeringssector. **De grootste werkgevers zijn immers de ondernemingen van de privésector en het hoger onderwijs.** In 2013 was 39 % van de 10 385 voltijds equivalenten in O&O actief in het hoger onderwijs terwijl 42 % in dienst was van een onderneming in de privésector. De rest van het O&O-personeel werkt voor privé-instellingen zonder winstoogmerk (2 %) of voor de overheid (17 %).

Het gewicht van het hoger onderwijs in Brussel heeft een invloed op de **samenstelling van het O&O-personeel** op het gewestelijk grondgebied. Deze sector stelt verhoudingsgewijs meer **onderzoekers** te werk, gelet op de grote betrokkenheid in fundamenteel onderzoek. Gerekend in voltijds equivalenten was het aandeel onderzoekers in het totaal van het O&O-personeel in Brussel (74 %) veel hoger dan elders in het land (68 % in Vlaanderen en 65 % in Wallonië) in 2013.

Samengevat **beïnvloedt de aanwezigheid van een groot aantal universiteiten en hogescholen in het Gewest alle aspecten van de O&O-activiteit in Brussel.**

5) Brusselse ondernemingen nemen 26 % van de Belgische uitvoer van diensten naar het buitenland voor hun rekening

De economische bedrijvigheid in het Brussels Gewest is voornamelijk op diensten gericht. De tertiaire sector (→ Glossarium) vertegenwoordigt meer dan 90 % van de gewestelijke economie, zowel wat betreft toegevoegde waarde als werkgelegenheid. Op nationaal niveau situeert dit cijfer zich veeleer rond 80 %. Vergeleken met heel België is het gewicht van de diensten dus een stuk groter in Brussel.

Dit overzicht van dienstenactiviteiten wordt logischerwijze weerspiegeld in de structuur van de Brusselse uitvoer naar het buitenland, in 2013 goed voor 47,7 miljard euro (05). Van dit totale bedrag houdt 22,6 miljard euro verband met de uitvoer van diensten, iets minder dan de helft dus. Op dit vlak is er een groot verschil met het hele land, daar het aandeel van de diensten op nationaal vlak slechts 26 % bedraagt. **Het gewicht van de uitvoer van**

diensten is dus zo goed als tweemaal groter in Brussel. Bijna de helft van de uitvoer van diensten door Brussel is geconcentreerd in twee takken: de “vrije beroepen en wetenschappelijke en technische activiteiten^[3]” en de financiële sector.

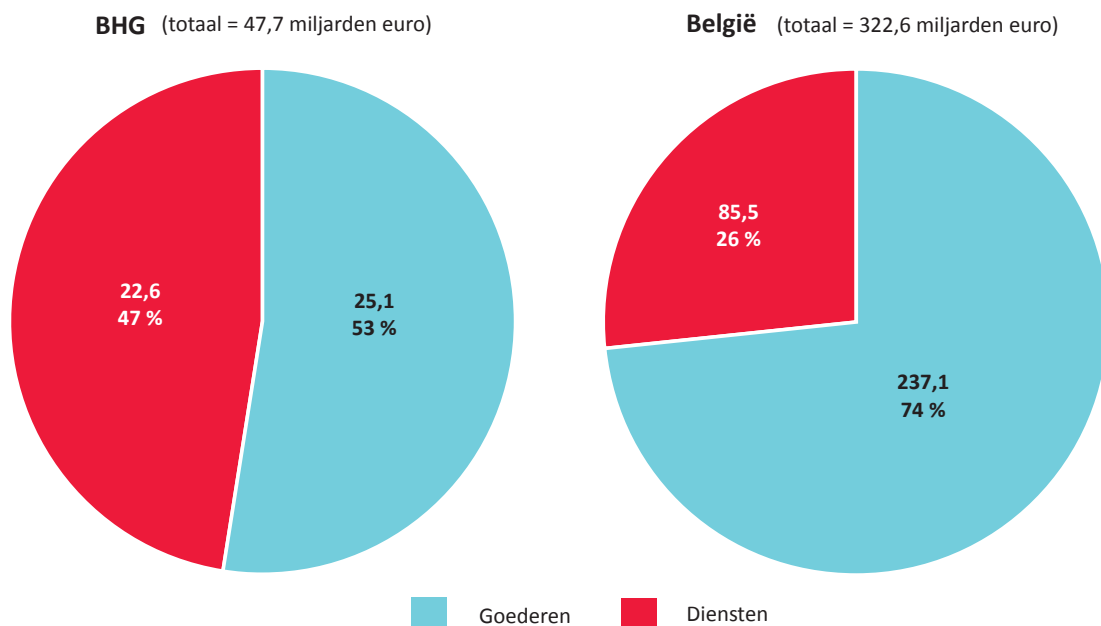
Nemen we de goederen en diensten samen, dan vertegenwoordigt de in Brussel gerealiseerde uitvoer in 2013 ongeveer 15 % van de totale Belgische uitvoer naar het buitenland. Voor de diensten alleen bedraagt dit aandeel 26 %, terwijl het niet meer bedraagt dan 11 % voor de goederen. Met meer dan een kwart van het totale bedrag van de diensten die de drie Belgische gewesten uitvoeren, **bekleedt het Brussels Gewest in België een belangrijke plaats voor de uitvoer van diensten naar het buitenland.**

6) Meer dan 40 % van de Brusselaars heeft een hoog niveau van diploma

Het Brussels Hoofdstedelijk Gewest beschikt over gekwalificeerde arbeidskrachten. Figuur 06 illustreert deze realiteit aan de hand van het hoogste niveau van diploma dat Brusselaars van 25 jaar en meer hebben behaald.

Ongeveer een derde van de Brusselse bevolking in deze leeftijdsklasse beschikt maximaal over een diploma van het lager secundair onderwijs. Deze verhouding is betrekkelijk identiek tussen mannen en vrouwen en ligt vrij dicht in de buurt van wat we

05 Uitvoer van goederen en diensten naar het buitenland in 2013 (miljarden euro en aandeel in %)

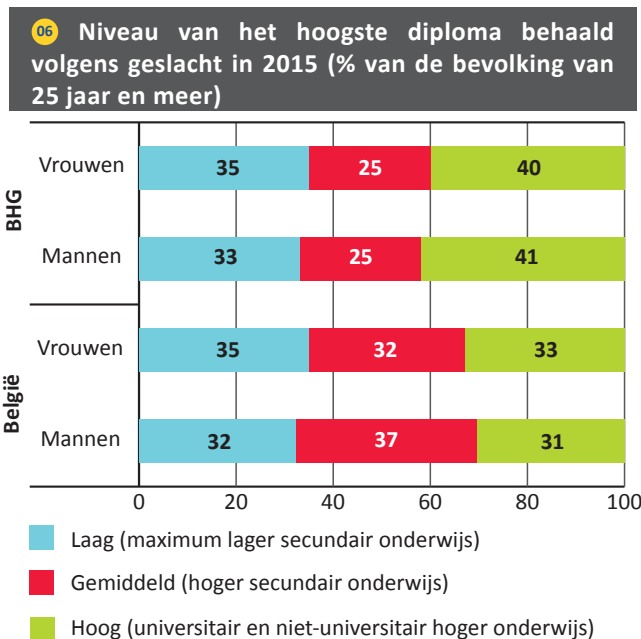

Bron: INR

op nationaal niveau waarnemen. Anderzijds is **het aandeel hooggediplomeerden duidelijk groter in Brussel**. In 2015 hebben bijna 330 000 Brusselaars van 25 jaar en meer, mannen en vrouwen samen, een hoog niveau van diploma (universitair en niet-universitair hoger onderwijs). Dit vertegenwoordigt meer dan 4 personen op 10 in deze leeftijdscategorie. Deze verhouding is hoger dan op nationaal vlak waar ze 3 op 10 bedraagt. Deze vaststelling geldt zowel voor mannen als voor vrouwen, zelfs indien het aandeel Brusselse vrouwen met een hoog niveau van diploma iets lager blijft dan bij de mannen.

tijdens deze periode gestegen met 3,2 % per jaar, wat iets sneller is dan bij de mannen. **Het verschil in onderwijsniveau tussen beide geslachten is dus geleidelijk kleiner geworden** tijdens de afgelopen vijftien jaar.

7) Brussel heeft 12 % van alle ziekenhuisbedden in België

Bron: FOD Economie – Statistics Belgium (EAK)

De voorbije vijftien jaar is het aandeel met een gemiddeld diplomaniveau (hoger secundair onderwijs) stabiel gebleven in Brussel. Dit vertegenwoordigt ongeveer één kwart van de bevolking van 25 jaar en meer. Anderzijds is **het aandeel laag gediplomeerde personen voortdurend gedaald ten voordele van het aantal hooggediplomeerden**. Deze tendens speelde meer in het voordeel van de vrouwen. Terwijl het aantal Brusselse mannen met een laag niveau van diploma bijna niet is geëvolueerd tussen 2000 en 2015, daalde dit aantal bij de vrouwen gemiddeld met 1 % per jaar. Voor de hoge diplomaniveaus is het aantal vrouwen

Volgens de Federale Overheidsdienst Volksgezondheid **telde het Brussels Hoofdstedelijk Gewest 22 ziekenhuizen** in 2015, waarvan 14 algemene ziekenhuizen en 8 psychiatrische ziekenhuizen (07). Samen zijn ze goed voor 13 % van het totale aantal ziekenhuizen in België.

Deze ziekenhuizen beschikken over ca. **8 500 bedden, of 7,2 bedden voor 1 000 Brusselaars**. In België tellen we 6,1 bedden per 1 000 inwoners. Er is in Brussel dus een groot ziekenhuisaanbod ten opzichte van de bevolking van het gewest (goed voor 10 % van het nationale totaal). Het weerspiegelt de centraliteit (→ Glossarium) van Brussel.

Dit grote ziekenhuisaanbod trekt vele patiënten uit de andere gewesten aan. Uit een studie die het Observatorium voor Gezondheid en Welzijn^[4] in 2016 voerde, blijkt dat iets meer dan 50 % van alle opnames in de universitaire ziekenhuizen op het gewestelijk grondgebied betrekking had op niet-Brusselaars. In de niet-universitaire ziekenhuizen is het aantal in het ziekenhuis opgenomen patiënten die niet in Brussel wonen gelijk aan 30 %. Die mensen komen naar Brussel wegens het gediversifieerd aanbod aan gespecialiseerde zorg.

Het aantal ziekenhuizen is gedaald in vergelijking met 2014, zowel in het Gewest als in het hele land. Ook het aantal bedden loopt terug, maar niet zo sterk. Dit is het gevolg van het beleid in ziekenhuisfusies dat nu al meerdere jaren wordt gevoerd.

07 Ziekenhuisaanbod in 2015

	Aantal ziekenhuizen ¹			Aantal bedden ²	
	Algemene	Psychiatrische	Totaal	Totaal	Per 1 000 inw.
BHG	14	8	22	8 457	7,2
België	106	62	168	68 646	6,1

Bron: FOD Volksgezondheid

¹Aantal hoofdvestigingen

²Totaal aantal bedden van de hoofd- en secundaire vestigingen

8) 7 op 10 verkochte woningen in Brussel zijn appartementen

Het Brussels Gewest is een dicht bevolkt en overwegend verstedelijkt gebied. In 2016 tellen we 7 361 inwoners per vierkante kilometer voor het hele Brusselse grondgebied, tegen 369 op het niveau van België. De bevolkingsdichtheid schommelt sterk van de ene tot de andere gemeente, gaande van ongeveer 24 000 inwoners/km² in Sint-Joost tot zelfs geen 2 000 in Watermaal-Bosvoorde.

De bevolkingsdruk uit zich in het hoge niveau van verstedelijking van het Gewest, dat de afgelopen decennia nog is toegenomen. Volgens de kadastrale gegevens van 2015 wordt bijna de helft van de oppervlakte van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest ingenomen door bebouwde percelen, tegen slechts 13 % voor het hele land. Halverwege de jaren 1980 bedroeg die verhouding nog – respectievelijk – 40 % en 8 %. **De stukken grond die nog vrij zijn of opnieuw beschikbaar worden, zijn dus meer dan ooit tevoren zeldzaam in Brussel**, en dit geeft aanleiding tot een aanzienlijke concurrentie tussen de verschillende bestemmingen die deze terreinen kunnen krijgen. Deze factoren hebben een weerslag op het woningaanbod en de vastgoedmarkt in Brussel.

Het Brussels woningaanbod wordt gekenmerkt door een hoge verhouding appartementen en rijwoningen. Volgens de kadastrale gegevens

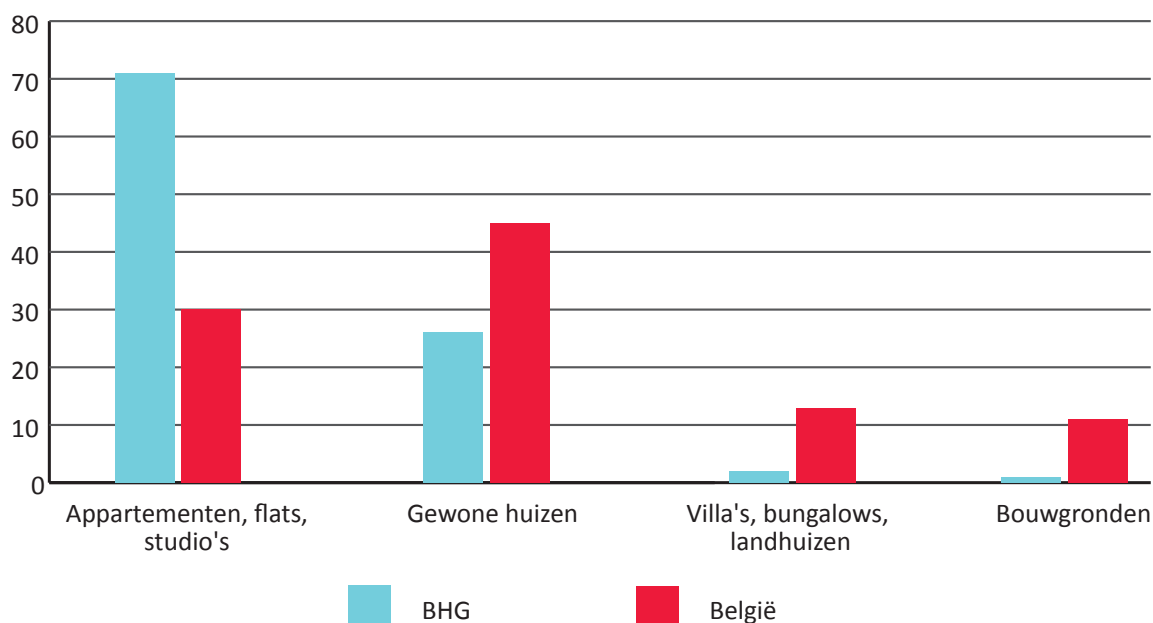
maakt iets minder dan 90 % van de in Brussel geïnventariseerde woningen deel uit van appartementsgebouwen of gaat het om rijwoningen (i.e. gesloten type, met twee gevels). Op Belgisch niveau is de situatie zeer verschillend, daar beide types woningen slechts de helft van het totale aantal bestaande woningen vertegenwoordigen.

De cijfers in verband met residentiële vastgoedtransacties bevestigen het overwicht van de appartementen in het Brussels Gewest. Op een totaal van bijna 12 500 verkochte woningen die in 2014 werden geregistreerd, hebben er ca. 9 000 betrekking op appartementen en 3 300 op gewone woonhuizen. Het aantal verkochte villa's en bouwgronden is marginaal, met respectievelijk 200 en 120 transacties in 2014. **De appartementen zijn dus goed voor 7 op 10 verkochte woningen in Brussel**, tegen 3 op 10 voor heel België (08). Omgekeerd is het aandeel transacties van gewone woonhuizen groter voor België dan voor Brussel, met respectievelijk 45 % en 26 % van het totale aantal verkopen.

9) 54 % meer voedselafval opgehaald in 2015

In 2015 haalde Net Brussel meer dan 460 000 ton afval op. Iets minder dan een derde van dit afval werd selectief opgehaald (09). Het gaat om de ophaling door Net Brussel van afval dat op voorhand wordt gesorteerd door de huishoudens en door bepaalde handelszaken en kleine ondernemingen.

08 Vastgoedverkoop per type van woning (%)

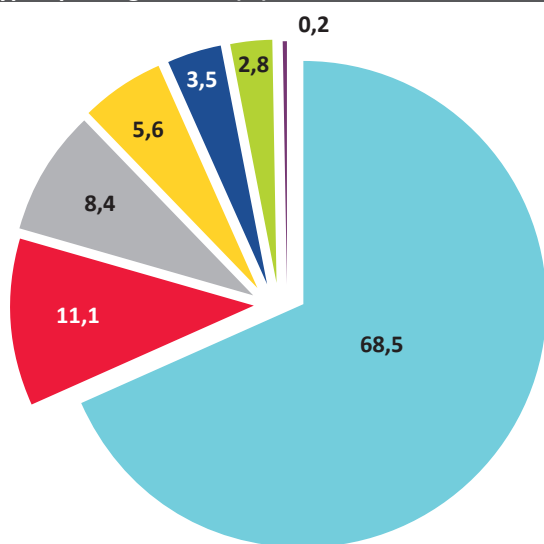
Bron: FOD Economie – Statistics Belgium

Deze selectieve ophaling heeft betrekking op alles wat niet rechtstreeks naar de verbrandingsoven gaat.

Het aandeel selectief afval dat Net Brussel ophaalt is tussen 2000 en 2015 bijna verdubbeld, i.e. van 17 % tot 31 %. Het afvalbeheer in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest is erop vooruitgegaan met:

- de groeiende betrokkenheid van de huishoudens bij het sorteren van afval;
- de verplichting om papier/karton, PMD, glas en tuinafval te sorteren;
- de ontwikkeling van nieuwe circuits (ophalen en verwerken) voor hergebruik en recyclage.

09 Verdeling van het huishoudelijk en daarmee gelijkgesteld afval, opgehaald door Net Brussel per type ophaling in 2015 (%)

■ Niet-gesorteerd en commercieel huisvuil

Selectieve ophalingen

- Papier/karton
- Andere
- Glas
- Groenafval
- PMD-verpakkingen
- Voedselafval

Bron: Net Brussel

De belangrijkste ophalingen, in termen van gewicht, zijn de verplichte ophalingen met, in volgorde van hoeveelheid, papier/karton, glas, groenafval en tot slot PMD (09).

De organisatie van al deze verschillende ophalingen heeft ertoe geleid dat het gewicht van de witte vuilniszakken zeer sterk is afgenomen en laat toe de afvalverwerking doeltreffender te beheren.

Meer bepaald de afvalvolumes die via het klassieke circuit van verbranding worden verwerkt, zijn kleiner geworden.

Het Brussels Hoofdstedelijk Gewest zet zijn inspanningen voort en neemt sinds kort ook het sorteren van voedselafval onder handen. Volgens Leefmilieu Brussel wordt er jaarlijks bijna 25 000 ton voedselproducten weggegooid. Dit vertegenwoordigt 12 % van het volume van de witte vuilniszak van de huishoudens en 23 % van de vuilniszak van scholen en bedrijven.

De inzameling van voedselafval werd in 2013 gelanceerd als een proefproject en was in 2015 goed voor 0,2 % van de totale ophaling door Net Brussel (09). Dit kan miniem lijken, maar dat gebeurde destijds op vrijwillige basis en niet op het hele Brusselse grondgebied (Evere en Etterbeek waren de pilotgemeenten en werden al snel gevolgd door andere gemeenten). Het succes van dit soort ophalingen wordt elk jaar groter. **Het volume ingezameld voedselafval steeg van 535 ton in 2014 tot 826 ton in 2015, een toename met 54 %.**

Het Gewest heeft beslist om de inzameling van voedselafval in 2017 te veralgemenen voor het hele grondgebied. Het aandeel van dit afval zou de komende jaren dus moeten blijven stijgen en de witte zakken zouden lichter moeten worden!

10) Het aantal fietsers is meer dan verdriedubbeld tussen 2005 en 2016

Volgens de tellingen van het Brussels Fietsobservatorium reden er in september 2005, tussen 8 en 9 uur 's morgens, 1 800 fietsers op 15 belangrijke Brusselse kruispunten (10). In 2016 reden meer dan 5 700 fietsers dezelfde kruispunten op in dezelfde periode. **Het aantal fietsers dat bij deze tellingen werd geteld, is over een periode van 11 jaar dus toegenomen met bijna 220 %.**

Deze waarnemingen tijdens de spits leveren het meest complete beeld, daar fietsers er dan het talrijkst zijn. Elke fietser die het kruispunt oprijdt, wordt geteld en meerdere parameters worden geregistreerd: vanwaar hij komt, waarheen hij rijdt, of het om een man, een vrouw of een kind gaat, of de fietser een helm draagt, of de betrokkene rijdt met een Villo!-fiets.

Het aantal fietsers is gestegen door een combinatie van factoren:

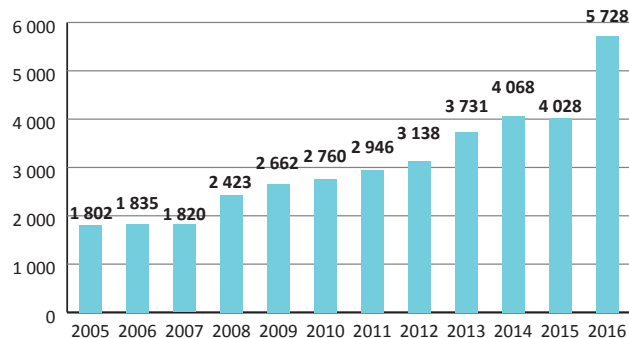
- de steeds grotere congestie van de wegen in Brussel;
- de meer uitgestrekte terbeschikkingstelling van de dienst Villo!;
- de bewustwording i.v.m. de voordelen van fietsen voor gezondheid en milieu;
- de begeleidende maatregelen vanwege de overheden ten voordele van het gebruik van de fiets (vooruitgang in fietsinfrastructuur, bewustmakingscampagnes...).

Figuur 10 getuigt van het **stijgende succes van de fiets in Brussel**. Hoewel deze constatering niet te ontkennen valt, moet de evolutie van het aantal fietsers ook met de nodige voorzichtigheid geïnterpreteerd worden. Vooreerst oefenen de weersomstandigheden invloed uit op deze cijfers. Zo was bijvoorbeeld het weer in september 2015 slechter dan in september 2014, wat een verklaring biedt voor de lichte terugval tussen beide jaren. Tegenovergesteld was de maand september 2016 uitzonderlijk warm en droog, wat voor een deel de

sterke stijging van het aantal getelde fietsers voor dat jaar verklaard.

Het weer is echter niet de enige factor die de verhoging met 42% waargenomen in 2016 verklaard. De sluiting van de tunnels, de creatie van de voetgangerszone, de aanslagen van 22 maart zijn ook gebeurtenissen die keuze van transportmiddel in Brussel kunnen beïnvloeden, soms ten voordele van de fiets.

10 Evolutie van het aantal fietsers (totalen voor 15 telpunten)¹

Bron: Fietsobservatorium in het BHG (Pro Velo vzw)

¹ Tellingen op een dinsdag of een donderdag in september, tussen 8 en 9 uur 's morgens

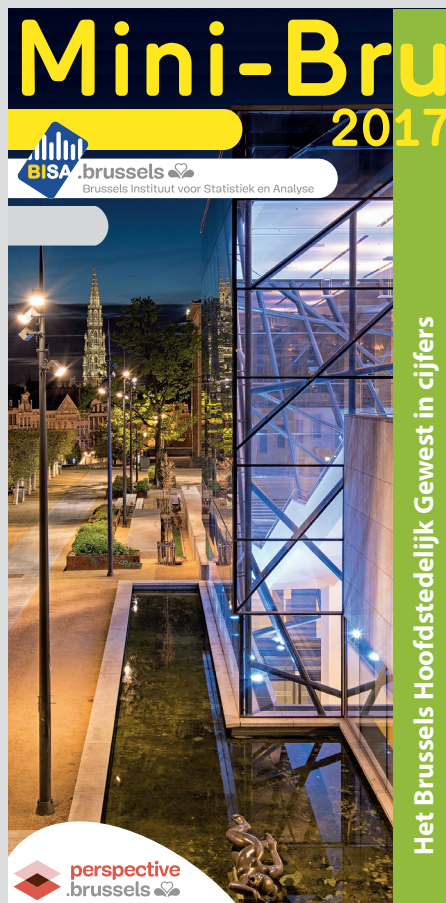

Mini-Bru 2017

Het Brussels Instituut voor Statistiek en Analyse (BISA) heeft de nieuwe editie van de Mini-Bru gepubliceerd in februari 2017. Deze brochure verzamelt vele cijfers over het Brussels Hoofdstedelijk Gewest en de verschillende spelers die op zijn grondgebied actief zijn (particulieren, ondernemingen, overheden, instellingen). De Mini-Bru 2017 laat in één oogopslag toe verschillende aspecten van de Brusselse realiteit te benaderen in verband met de volgende thema's:

- Bevolking
- Arbeidsmarkt
- Inkomens en uitgaven van de huishoudens
- Onderzoek et technologie
- Economie
- Overheidsfinanciën
- Politieke instellingen
- Onderwijs en jonge kinderen
- Gezondheid
- Ruimtelijke ordening en vastgoed
- Milieu en energie
- Mobiliteit en vervoer
- Toerisme en cultuur

De Mini-Bru 2017 is te verkrijgen in het Nederlands, Frans en Engels, op eenvoudig verzoek per telefoon (02/435.42.30) of e-mail (bisa@perspective.brussels). De nieuwste en de vorige edities kunnen worden gedownload op de website van het BISA (bisa.brussels).

Om verder te gaan

- BISA. FRANKLIN Anne, 2014. *Brusselaars, Belgische afvalkampioenen?*, Focus van het BISA nr. 5.
- BISA. HERMIA Jean-Pierre, 2015. *Een demografische boom onder de loep: Roemenen, Polen en Bulgaren in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest*, Focus van het BISA nr. 9.
- BISA. HERMIA Jean-Pierre, 2016. *Demografische barometer 2016 van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest*, Focus van het BISA nr. 16.
- BISA. KALENGA-MPALA Roger (BISA), WAUTELET Ariane (Innoviris), 2016. *Onderzoek en ontwikkeling in Brussel: wie financiert deze activiteiten en waar vinden ze plaats?*, Focus van het BISA nr. 12.
- BISA. Mini-Bru 2017.
- BISA. TREUTENS Pierre-Philippe, 2016. *Fiscale statistiek van de inkomens, een geschikte gegevensbron om de levensstandaard van de Brusselaars te meten?*, Focus van het BISA nr. 14.
- BISA. VERMEIR Toon, 2017. *De Brusselse uitvoer: een kwestie van diensten?*, Focus van het BISA nr. 19 (te verschijnen).
- OBSERVATORIUM VOOR GEZONDHEID EN WELZIJN VAN BRUSSEL-HOOFDSTAD, 2017. *Gezondheidsindicator van het Brussels Gewest*, Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie, Brussel.

Glossarium

Beschikbaar inkomen: het beschikbaar inkomen van een gezin omvat de inkomsten uit activiteit, de inkomsten van het vermogen, de transfers afkomstig van andere huishoudens en de sociale uitkeringen (andere dan sociale transfers in natura), verminderd met het bedrag van de directe belastingen en de sociale bijdragen. Het komt dus overeen met het deel van het inkomen dat ter beschikking blijft van de huishoudens voor hun consumptie of om te sparen.

Centraliteit: concept geïntroduceerd door Christaller W. die het definieert als “de aan een stad toegewezen eigenschap om goederen en diensten aan te bieden aan een bevolking van buitenaf”. Een hiërarchie kan opgesteld worden op basis van de invloedssfeer, de grootte van de markten, de aangeboden diensten of ook de toegang in termen van transport of communicatie.

IAB-werkloze: actieve persoon die geen werk heeft, beschikbaar is voor de arbeidsmarkt en actief op zoek is naar werk.

Onderzoek en ontwikkeling (O&O): geheel van creatieve werkzaamheden die stelselmatig worden ondernomen met als doel het totaal aan kennis te vergroten, met inbegrip van de kennis betreffende mens, cultuur en samenleving, evenals het gebruik van dit totaal aan kennis voor nieuwe toepassingen.

Tertiaire sector: geheel van de verhandelbare en niet-verhandelbare diensten die de secties G tot T van de nomenclatuur NACE-BEL 2008 omvatten.

NOTEN

[1] Het gaat om personen met een buitenlandse nationaliteit die niet tegelijk de Belgische nationaliteit bezitten.

[2] Exclusief door de werkgevers betaalde sociale bijdragen.

[3] Deze tak komt overeen met sectie M van de

nomenclatuur NACE-BEL 2008 en omvat een grote verscheidenheid aan activiteiten, meer bepaald in verband met de volgende domeinen: juridische aangelegenheden, boekhouding, managementadvies, architectuur, engineering, technische analyses, wetenschappelijk(e) onderzoek / ontwikkeling, reclame,

marktonderzoeken...

[4] Observatorium voor Gezondheid en Welzijn van Brussel-Hoofdstad, 2017. “Gezondheidsindicatoren van het Brussels Gewest”, Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie, Brussel.

F18OCUS

Schrijf u in op de newsletter op www.bisa.brussels

Wetenschappelijke coördinatie: Astrid Romain
Herleescomité: Xavier Dehaibe
Naamsestraat, 59 – 1000 Brussel – T. 02 435 42 30 – bisa@perspective.brussels
V.U.: Astrid Romain

Vertaald vanuit het Frans. © 2017 Brussels Hoofdstedelijk Gewest. Alle rechten voorbehouden.